

Pyhäntä

KAMULA

Leiviskä

Leiviskä

maakunnallisesti arvokas

maakunnallisesti arvokas

TAVASTKENKÄ

Tavastkenkä

Ala-Heiskalan aitta
Ala-Kurkelan aitat
Anttila
Erkkilä
Haapalaisen kauppa
Heikkilä
Jukola
Katajamäki
Kivelän kauppatalo
Koistila
Korpela
Kotila
Kylätalo
Laakso
Lehtikuusi
Makkolan talousrakennukset
Nokela
Nygård
Palokankaan aitta
Palola
Perukan 1930-luvun koulu
Piha-Tervola ja Laakko
Pussila
Puusaari ja Naapuri
Repolä
Sattula
Savela
Siirtola
Sippari
Suojalinna
Tapiola
Tavastkengän koulu
Ukkola
Välilä
Ylä-Heiskalan aitta

maakunnallisesti arvokas

paikallisesti arvokas
paikallisesti arvokas
paikallisesti arvokas
paikallisesti arvokas
paikallisesti arvokas
maakunnallisesti arvokas
paikallisesti arvokas
paikallisesti arvokas
paikallisesti arvokas
maakunnallisesti arvokas
maakunnallisesti arvokas
maakunnallisesti arvokas
paikallisesti arvokas
paikallisesti arvokas
paikallisesti arvokas
maakunnallisesti arvokas
maakunnallisesti arvokas
paikallisesti arvokas
maakunnallisesti arvokas
paikallisesti arvokas
paikallisesti arvokas
maakunnallisesti arvokas
maakunnallisesti arvokas
maakunnallisesti arvokas
paikallisesti arvokas
paikallisesti arvokas
maakunnallisesti arvokas
paikallisesti arvokas
paikallisesti arvokas

Kohteet on merkitty luetteloon maarekisterikylittäin

AHOKYLÄ

Kujanperä
Pitkäkankaan kämpä

KAMULA

Haarainniemi
Huoltoasema
Järvelä
Maaralan koulu
Malmi
Museoalue
Perioja
Pyhännän kirkko

LAMU

Korpelainen
Lamujoen koulu

TAVASTKENKÄ

Salmijärven tukkikämppä

VIITAMÄKI

Konola

alueen nimi: **Leiviskä**
 pääas. kunta: Pyhäntä
 pääas. kylä/k.osa: Kamula
 tyyppi: agraarimaisema
 arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

alueen sisältämät kohteet:

Leiviskä

kuvaus:

Pyhännänjärven luoteisrannalla sijaitseva Leiviskän pihapiiri ja sitä ympäröivät viljelyskäytössä olevat rannat muodostavat rakennushistoriallisesti ja maisemallisesti arvokkaan kokonaisuuden. Pihapiirissä on komeita talonpoikaista rakennusperinnettä edustavia rakennuksia.

Peltoalueiden ja Pyhännänjärven poikki kulkee Piippolasta Pyhäntälle johtava maantie. Leiviskän pihapiiri näkyy tielle tärkeänä maamerkkikohteena. Itse maantie on tiemaisemakohteena hieno ja omaleimainen. Tieltä avautuu laajoja näkymiä Pyhännänjärvelle.

kohteen nimi: **Leiviskä**
kunta: Pyhäntä
kiinteistötunnus: 630-402-33-9
kylä/k.osa: Kamula
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1618-1721
ajoitusselite: kirkkolato 1683, päärakennus 1900, kivenavetta 1912
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: 1 asuinrakennus (päärakennus); 2 varasto (navetta); 3 (riihi); 4 (talousrakennus); 5 varasto (riihi); 6 varasto (lato);

kuvaus:

Maisemallisesti tärkeällä paikalla sijaitsevaan komeaan Leiviskän pihapiiriin kuuluu 1900-luvun alussa rakennettu asuinrakennus, jossa on suuri tupa ja uuni, talousrakennus ja alaosaltaan kivinen navetta vuodelta 1912. Pihan ulkopuolella ovat riihi, kaksi aittaa sekä kirkkolato vuodelta 1683. Leiviskä on toiminut myös majatalona.

historia:

Leiviskän pihapiiriin kuuluu 1900-luvun alussa rakennettu asuinrakennus, jossa on suuri tupa ja uuni, talousrakennus ja alaosaltaan kivinen navetta vuodelta 1912. Pihan ulkopuolella ovat riihi, kaksi aittaa sekä kirkkolato vuodelta 1683. Parhaimmillaan satoja hehtaareja käsittäneellä tilalla työskenteli yli 100 henkilöä. Leiviskä jaettiin asutustilalain nojalla neljään tilaan.

Leiviskä on toiminut myös majatalona. Suurta pirttiä käytettiin myös talon piikojen ja renkien majoittamiseen. Pirtin uuniin laitettiin jopa kaksi metriä pitkiä ja 20 cm leveitä halkoja. Leipä uuniin mahtui kerralla 33 kappaletta.

Navetan rakensivat isäntä Mikko Kilaavu ja Turusen veljekset. Lehmä navettaan on sopinut noin 110. Perimätiedon mukaan kirkkolato olisi siirretty nykyiselle paikalle muualta.

arviointi:

MRKY2015: R,M

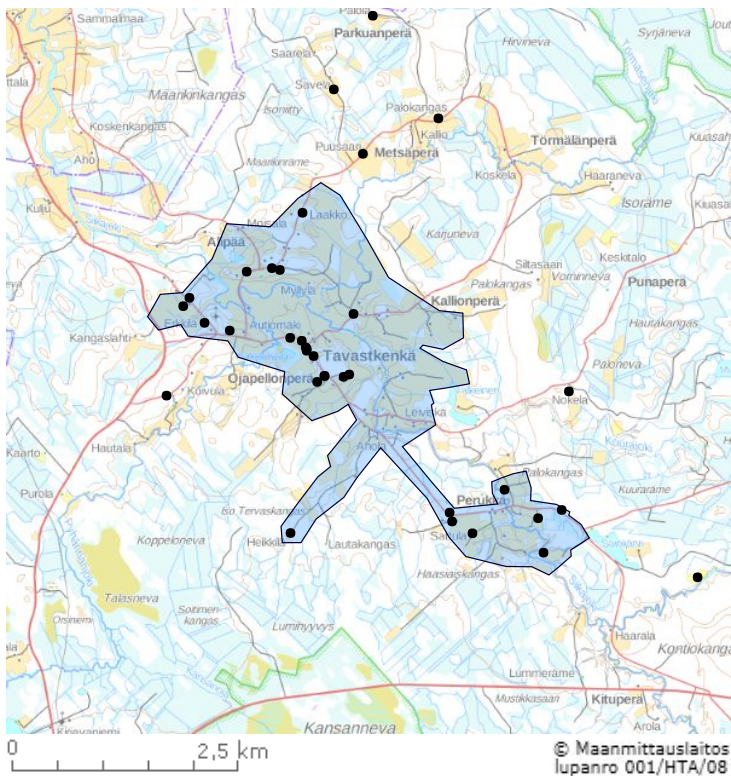
lähteet:

Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet.2.Lakeus, Siikalatva, Raahen seutukunta. Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, julkaisu A:116, Oulu, 1993.

Mahosenaho, Taimi. Matka kylämaisemaan. Internetsivut; <http://www.opaste.net/siikajokilaakso>

Perinnealbumi, Pohjois-Pohjanmaa 2, Perinnetieto Oy, Kuopio 1985.

suullista tietoa antaneet: Sergej Seppä, Pauli Seppä ja Vilho Partanen 1987.

alueen nimi: **Tavastkenkä**
 pääas. kunta: Pyhäntä
 pääas. kylä/k.osa: Tavastkenkä
 tyyppi: agraarimaisema
 arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

alueen sisältämät kohteet:

Ala-Heiskalan aitta
 Ala-Kurkelan aitat
 Anttila
 Erkkilä
 Haapalaisen kauppa
 Heikkilä
 Jukola
 Katajamäki
 Kivelän kauppatalo
 Koistila
 Korpela
 Kotila
 Kylätalo
 Laakso
 Lehtikuusi
 Makkolan talousrakennukset
 Nokela
 Nygård
 Palokankaan aitta
 Palola
 Perukan 1930-luvun koulu
 Piha-Tervola ja Laakko
 Pussila
 Puusaari ja Naapuri
 Repola
 Sattula
 Savela

Siirtola
Sippari
Suojalinna
Tapiola
Tavastkengän koulu
Ukkola
Välilä
Ylä-Heiskalan aitta

kuvaus:

Edustava mäkikylä avoimien peltoalueiden hallitsemalla Suomenselän maisema-alueella. Pihapiirit, tiestö ja viljelyalueet ovat sijoittuneet kauniisti kumpuilevaan maastoon. Arvokasta perinteistä talonpoikaista rakennuskantaa on esimerkiksi Heikkilän, Katajamäen, Koistilan, Kotilan, Nygårdin, Repolan, Sattulan ja Sipparin pihapiireissä. Kylämaisemassa on runsaasti yksittäisiä kauniita riisiä, aittoja ja muita talousrakennuksia. Tällaisia on muun muassa Ala- ja Ylä-Heiskalan, Ala-Kurkelan ja Palokankaan aitat sekä Mikkolan talousrakennukset.

Kylällä on pieniä 1930-luvun pihapiirejä kuten Palola, Puusaari ja Savela. Itsenäisyyden ajan alkuvuosikymmenien rakennuskantaa edustavat myös Kivelän kauppatalo, Perukan koulu ja Suojalinna.

Keskikylän asuinliikerakennusten tihtymä todistaa hieman muuttuneenakin jälleenrakennusajan elämänuskosta. Tavastkengäntielle nousivat tuolloin muun muassa Haapalaisen kauppa, Jukola, Rauhanyhdistyksen toimitalo ja uusi kivikoulu. Laakso ja Anttila ovat esimerkkejä vanhoista hirsistä 1940-luvulla rakennetuista asumuksista. Kylällä on edustavia 1950-luvun pihapiirejä kuten Tapiola.

lähteet:

Leiviskä Matti 2013. Tavastkenkä - Tietoa ja tarinoita kivikaudelta 2000-luvulle. Tavastkengän Maa- ja kotitalousseura ry.

kohteen nimi: **Ala-Heiskalan aitta**

kunta: Pyhäntä

kiinteistötunnus: 630-404-3-54

kylä/k.osa: Tavastkenkä

tyyppi: maa- ja metsätalous

ajoitus: 1722-1808

ajoitusselite: 1802

arvottaminen: paikallisesti arvokas

kuvaus:

Pieni otsa-aitta, jossa on erityisen taidokkaasti tehty lukko.

arviointi:

MRKY2015: R

kohteen nimi: **Ala-Kurkelan aitat**

kunta: Pyhäntä

kiinteistötunnus: 630-404-13-47

kylä/k.osa: Tavastkenkä

tyyppi: maa- ja metsätalous

ajoitus: ei määritelty

arvottaminen: paikallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: 1 aitta; 2 aitta; 3 aitta;

kuvaus:

Tavastkengän kylätien varrella mäen rinteessä näkyvällä paikalla kaksi aittaa, jotka ovat tärkeitä maamerkkejä.

arviointi:

MRKY2015: R,M

lähteet:

Mahosenaho, Taimi. Matka kylämaisemaan. Internetsivut; <http://www.opaste.net/siikajokilaakso>

kohteen nimi: **Anttila**
kunta: Pyhäntä
kiinteistötunnus: 630-404-17-14
kylä/k.osa: Tavastkenkä
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1918-1944
ajoitusselite: päärakennus on vuodelta 1940
arvottaminen: paikallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: 1 asuinrakennus; 2 navetta; 3 aitta;

kuvaus:

1940-luvun pihapiiri, jonka päärakennus ja navetta on rakennettu vanhoista hirsistä. Päärakennuksen hirret ovat peräisin Makkolasta eli Viioista siirretystä piharakennuksesta.

arviointi:

MRKY2015: R

lähteet:

Mahosenaho, Taimi. Matka kylämaisemaan. Internetsivut; <http://www.opaste.net/siikajokilaakso>

Dahlbacka Carol, Ahola Kirsi. Kotiseutumme Kestilä-Piippola-Pulkkila-Pyhäntä-Rantsila-Ruukki-Siikajoki 2001-2002. Oy Botnia-Foto Ab, Oy Arkmedia Ab, Vaasa, 2002.

Tolonen, Kai, aluearkkitehti. Toimenpidesuunnitelma, 29.9.2003.

kohteen nimi: **Erkkilä**
kunta: Pyhäntä
kiinteistötunnus: 630-404-7-29
kylä/k.osa: Tavastkenkä
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1945-1974
ajoitusselite: 1956
arvottaminen: paikallisesti arvokas

kuvaus:

Edustava jälleenrakennusajan pihapiiri vuodelta 1956.

arviointi:

MRKY2015: M

lähteet:

Leiviskä Matti 2013. Tavastkenkä - Tietoa ja tarinoita kivikaudelta 2000-luvulle. Tavastkengän Maa- ja kotitalousseura ry.

kohteen nimi: **Haapalaisen kauppa**

kunta: Pyhäntä

kiinteistötunnus: 630-404-13-15

kylä/k.osa: Tavastkenkä

tyyppi: liike-elämä ja kaupankäynti

ajoitus: 1945-1974

ajoitusselite: 1950-luku

arvottaminen: paikallisesti arvokas

kuvaus:

1950-luvun kaksikerroksinen kaupparakennus kylätien varrella.

historia:

Alkujaan kaupan paikalla oli pitkä ja kapea hirsirakennus, jossa oli pirtti ja neljä pientä kamaria. Siinä Johannes Haapalainen aloitti kaupanpidon, mutta toiminnan laajetessa hän rakensi samalle paikalle uuden talon.

Heti toisen maailmansodan jälkeen kylällä aloitti toimintansa Johannes ja Tyyne Haapalaisen kauppa, jossa oli erikseen ruokaosasto, kemikalio, vaateosasto ja rautatavaraosasto.

arviointi:

MRKY2015: M

lähteet:

Leiviskä Matti 2013. Tavastkenkä - Tietoa ja tarinoita kivikaudelta 2000-luvulle. Tavastkengän Maa- ja kotitalousseura ry.

kohteen nimi: **Heikkilä**
 kunta: Pyhäntä
 kiinteistötunnus: 630-404-92-0
 kylä/k.osa: Tavastkenkä
 tyyppi: maa- ja metsätalous
 ajoitus: 1864-1917
 ajoitusselite: vanha asuinrakennus 1917, uusi asuinrakennus 1958, navetta 1954
 arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

1933 itsenäistyneen kruununtorpan pihapiiri metsän keskellä. Vuodelta 1917 periytyvän vanhan asuintalon lisäksi pihapiirissä on muun muassa 1958 valmistunut asuinrakennus, 1954 valmistunut navetta, haapahirrestä veistetty vilja-aitta, riihi, paja, olkilato ja savusauna.

historia:

Heikkilän (Tervaskangas) kruununtorppa perustettiin 1848. 1800-luvulla se ostettiin itsenäiseksi kruununtilaksi, mutta alennettiin kruununtorpaksi jälleen. Tila itsenäistyi 1933 torpparivapautuslain myötä. Tilan peltoala on kasvanut 0,5 hehtaarista 12 hehtaariin soita kuokkimalla.

Uusi navetta rakennettiin 1954 itsetehdyistä tiilistä ja uusi asuinrakennus valmistui 1958.

arviointi:

MRKY2015: R,S

lähteet:

Leiviskä Matti 2013. Tavastkenkä - Tietoja ja tarinoita kivikaudelta 2000-luvulle. Tavastkengän Maa- ja kotitalousseura ry.

Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet, Osa 2, Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, Oulu 1993.

Pohjois-Pohjanmaan rakennetun ympäristön kartoitus 2013. Inventoija Aino Telama.

University of Oulu Department of Architecture (Edited by Raine Mäntysalo, Özlem Özer-Kemppainen, Shira Brand, Balazs Halmos) 2003, 2004. Maintenance of Rural Building Heritage: The Siikalatva Challenge. Publication A 31.

kohteen nimi: **Jukola**
kunta: Pyhäntä
kiinteistötunnus: 630-404-13-26
kylä/k.osa: Tavastkenkä
tyyppi: liike-elämä ja kaupankäynti
ajoitus: 1945-1974
ajoitusselite: 1949
arvottaminen: paikallisesti arvokas

kuvaus:

1940-luvun hirsirakenteinen kaksikerroksinen entinen kaupparakennus kylätien varrella.

historia:

Jukolan rakensivat veljekset Reino ja Veikko Hukkanen vuosina 1947-48. Alakerrassa oli kauppa ja kahvila, jonka tilalle tuli myöhemmin Pyhännän säästöpankin toimipiste.

arviointi:

MRKY2015: M

lähteet:

Leiviskä Matti 2013. Tavastkenkä - Tietoa ja tarinoita kivikaudelta 2000-luvulle. Tavastkengän Maa- ja kotitalousseura ry.

kohteen nimi: **Katajamäki**
kunta: Pyhäntä
kiinteistötunnus: 630-404-99-7
kylä/k.osa: Tavastkenkä
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1809-1863
ajoitusselite: päärakennus 1811
arvottaminen: paikallisesti arvokas

kuvaus:

Viljelysmaiseman keskellä mäellä sijaitseva perinteinen pihapiiri, jossa pihapiiriä rajaa vuodelta 1811 periytyvän ja 1948 peruskorjatun asuinrakennuksen ja hirsisen talousrakennuksen ohella uudempi, tiilirakenteinen asuinrakennus ja maakellari sekä navetta ja siihen liittyvät rehuvarastot ja konehallit. Vanhat aitat sijaitsevat pihapiirin tuntumassa.

Katajamäki on ollut kylän mahtitalo ja siihen liittyy rikasta paikallishistoriaa.

historia:

Katajamäki on yksi Tavastkengän alueen vanhoista talouskeskuksista. Ennen Katajamäen sukua tilan on omistanut Pellikan suku. Pihapiiristä on löydetty kivikauden esineistöä ja mahdollisesti muinaisen rakennuksen paikka. Tilan mailla, pihapiirin vieressä avautuvalla peltoalueella oli sotilastorppa 1800-luvulle saakka.

Vanha päärakennus on rakennettu vuonna 1811, jolta ajalta on peräisin myös nykyisin pajana toimiva suuri latorakennus. Rakennuksen rakennutti perimätiedon mukaan Käkilahdelta tullut Jöran Tervonen, joka muutti sukunimekseen Pellikka. Rakennuksessa oli alunperin savupirtti, hirsiseinät, pärekatto ja multapenkkiperustus. Julkisivut olivat pitkään vuorattu päreellä, mutta ei ole varmaa tietoa oliko se niiden alkuperäinen asu. Päreellä olevat hirsiseinät olivat punamullatut. Rakennuksessa oli hirsikuisti ja kuusiruutuiset ikkunat, joiden lasit olivat erittäin ohuet. Sisäseinät olivat hirsipintaiset ja seinissä oli maalattuja kuvioita. Pirtissä oli isoista harkoista muurattu hakkukiviuni.

Vuoden 1948 peruskorjauksen yhteydessä iso uuni purettiin pirtistä ja uuden muurasi Haapalainen. Peltiuunit poistettiin kamareista ja tilalle muurattiin uudet. Rakennuksen kuisti uusittiin, kylmäeteinen pienennettiin ja siten saatiin tilaa keittiölle. Rakennus vuorattiin pystyrimalaudalla ja multapenkkiperustus muutettiin täytepohjaksi, jonka eristeenä käytettiin ruumenia eli olkisirppua. Kaikki ovet ja ikkunat uusittiin. Samalla ikkunakokoa suurennettiin. Toinen peruskorjaus tehtiin vuonna 1988, jolloin rakennus purettiin hirsikehälle, yhtä oviaukkoa suurennettiin, lattian ruumentäyte vaihdettiin karhunaljaan, uunista tehtiin leivinuuni (muurarina oli Paavo Kurkela), laitettiin huopakate ja laudoitus uusittiin. Sisäseinät puolipaneloitiin ja seinien yläosiin laitettiin lastulevyt.

Pihapiirissä oli paljon hirsisiä talousrakennuksia ja 1970-luvulla vielä komea aittarivi. Katajamäen tuulimylly oli keskellä talon pelloja. Pihapiirin aittarivistö on hävinnyt vuosien saatossa. Vielä vuonna 2000 jäljellä oli kahden aitan ryhmä, johon kuullut kolmas aittarakennus ja talli oli siirretty pois uuden navetan tieltä 1974. Pihapiiristä on purettu myös mm. kolme riittä, paja ja savusauna.

Tila on kuuluisa merkittävistä isännistään. Yrjö Antinpoika eli Jörkki Katajamäestä tuli isäntä 1842. Hän oli myös kihlakunnan käräjien lautamies ja sai harastuomarin arvonimen. Hänen ja poikansa aikana Katajamäestä kasvoi koko pitäjän suurin tila, karjaakin oli 115 pättä.

Maakaupan vapauttaminen avasi mahdollisuuden yksityiselle kauppiaille ja kyläkauppojen synnylle. Vähitellen isommat talolliset alkoivat myydä kaupungeista haettua tavaraa omissa taloissaan. Katajamäessä harjoitettiin ensimmäisenä tällaista nurkkakauppaa lisälmesta haetulla tavarella. Kauppahuone oli yhdessä Katamäen Korkeanpuolen kamarissa. Katajamäen Jörkki toimi myös kylän ja laajemminkin alueen pankkiirina.

arviointi:

MRKY2015: H,M

lähteet:

Pohjois-Pohjanmaan rakennetun ympäristön kartoitus 2013. Inventoija Aino Telama.

suullisia tietoja antaneet vuonna 2005:

Marja-Leena ja Matti Kemppainen
Törmäläntie 12
92910 Tavastkenkä

kohteen nimi: **Kivelän kauppatalo**

kunta: Pyhäntä

kiinteistötunnus: 630-404-40-18

kylä/k.osa: Tavastkenkä

tyyppi: liike-elämä ja kaupankäynti

ajoitus: 1918-1944

ajoitusselite: 1926

arvottaminen: paikallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: 1 asuinrakennus; 2 varasto (puoji); 3 tyhjä rakennus; 4 sauna;

kuvaus:

1930-luvun kyläkauppa.

historia:

Kivelän kauppatalon on rakentanut 1926 Kalle Rimpiläinen, joka muutti Kivelään vuonna 1929. Kivelän kuisti tehtiin "amerikanmalliin", koska omistajat olivat käyneet Amerikassa. Siipiosa on ollut valmis vuonna 1956.

Jatkosodan aikana Kivelän kaupasta sai paljon sellaista tavaraa, jota ei muualta saanut, ja siellä käytiin aina Kestilän kirkonkylältä asti. Kalle Rimpiläinen oli Keskon osakas.

1950-luvun puolivälistä lähtien Kivelän kauppa toimi Osuuskaupan sivupisteenä, mutta viimeisinä vuosina sitä piti yksityisyrittäjä Reino Koskinen. Kauppatoiminta Kivelässä loppui 1972.

arviointi:

MRKY2015: R,H

lähteet:

Leiviskä Matti 2013. Tavastkenkä - Tietoja ja tarinoita kivikaudelta 2000-luvulle. Tavastkengän Maa- ja kotitalousseura ry.

kohteen nimi: **Koistila**
kunta: Pyhäntä
kiinteistötunnus: 630-404-8-9
kylä/k.osa: Tavastkenkä
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1722-1808
ajoitusselite: (1600-luku) 1784-1940
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: Halkoliiteri; Iso heinälato; Jauhoaitta; Jyväaitta, Tyynen aitta; Kujariihi, ohrariihi; Navetta; Olkilato; Puoji (roska- ja ruokapuoja); Puromylly; Savusauna; Talli (Luhtipuoja); Uusi puoli; Vaatehuone; Vanha puoli / vanha päärakennus;

kuvaus:

Koistila on yksi Tavastkengän vanhimmista tiloista ja Siikajokivarren kaukaisin pihapiiri Pohjanlahden rannikolta päin. Se edustaa perinteistä peräpohjalaista neliöpohjaista pihatyyppiä, jossa rakennukset rajaavat pienimittakaavaista pihapiiriä tiiviisti. Paikalle johtavaa kapeaa tietä reunustavat aitat ja vajat.

1680-luvulla perustettu Koistila on ollut Perukan tiloista selvästi suurin ja rikkain. Tilaan on parhaimmillaan kuulunut jopa 50 hirsirakennusta. Näistä lähes kaikki on rakennettu 1700- ja 1800-luvuilla. Pihapiirin rakennuksista ovat säilyneet 1800-luvun puolivälin uusi puoli ja luhtipuoja vuodelta 1784. Lisäksi pieni 1940-luvun savusauna ja vanha jauhoaitta sekä kujan varren 1800-luvun puolivälin jyväaitta ovat jäljellä.

historia:

Koistilan tila perustettiin luultavasti jo 1600-luvun lopulla. Pysyvä asutus seudulle on syntynyt todennäköisesti koirannan hyvien niittyjen ja ympärillä olevien metsästyksien vuoksi. Tilan alkuperäinen nimi on Turunen, kruunutila n:o 13. Tilalla on asunut muun muassa Laukkoja, Koistisia ja Turusia.

Pihapiirin vanhin rakennus, vanhan päärakennuksen kupeessa oleva luhtipuoja on rakennettu seinässä olevan kirjoituksen mukaan vuonna 1784, ja osa tilan pienemmistä aitoista voi olla vanhempiakin. Muut rakennukset on pystytetty 1700-luvun lopun ja 1800-luvun aikana, lukuun ottamatta 1940-luvulla rakennettua savusaunaa ja muutamia maakellareita. Tilan alueella on 1800-luvulla ollut myös muun muassa kestikievari, puromylly ja ainakin kolme mäkitupaa. Suurin osa vanhimmasta rakennuskannasta on kuitenkin tuhoutunut tai purettu vuosien saatossa.

Koistilan tila säilyi asuttuna vuoteen 1990 asti. Suurin osa tilan rakennuksista on kuitenkin ollut tyhjiillään 1970-luvulta asti, mikä on mahdollistanut Koistilan säilymisen lähes muuttumattomana.

arviointi:

MRKY2015: Ht,H

lähteet:

Leiviskä Matti 2013. Tavastkenkä - Tietoja ja tarinoita kivikaudelta 2000-luvulle. Tavastkengän Maa- ja kotitalousseura ry.

Matti Leiviskä: Koistilan tilakysely 2008
Muistiinpanoja n:o 8 papereista
Siikajokilaakso, Koistilan kunnostus, 21.8.2008

Matti Leiviskä: Talohaltijaluettelo (1800-luku, Koistila eli Turunen n:o 8)

Pikkarainen, Anneli: Pyhännän kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet. Inventointiraportti. Harjoitustyö Oulun

yliopiston arkkitehtuurin osasto, arkkitehtuurin historian laitos.

Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet.2.Lakeus, Siikalatva, Raahen seutukunta. Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, julkaisu A:116, Oulu, 1993.

Sirkka-Liisa Savinen: Pyhäntä, Koistila, 1972

kohteen nimi: **Korpela**
kunta: Pyhäntä
kiinteistötunnus: 630-404-32-4
kylä/k.osa: Tavastkenkä
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1864-1917
ajoitusselite: puoji vuodelta 1890
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Vanha asuinrakennus 1800-luvun lopulta ja kaksiosainen puoji vuodelta 1890.

historia:

Korpelan uudistila perustettiin vuonna 1849. Se oli aluksi pitkään autiona ja myöhemminkin asukkaat vaihtuivat usein. Talon ensimmäinen pitkäaikainen isäntä oli Simo Myllyniemi, joka omisti talon vuosina 1878-1912. Pihapiirin nykyiset rakennukset ovat luultavasti hänen rakentamiaan.

Pihapiirissä on asuinrakennus, jossa on pirtti, keittiö ja myöhemmin rakennettu kamari. Talo on rakennettu 1800-luvun loppupuoliskolla. Siinä on kaksi sisäänkäyntiä, toinen pirttiin ja toinen keittiöön. Alkujaan keittiö on ollut kylmä porstua, jonka perällä on ollut pieni kamari. Myöhemmin talon jatkeeksi on rakennettu isompi kamari ja porstuasta on tehty keittiö. Ulko-oven edessä ollut kuisti on purettu pois.

Talon lisäksi pihassa on kaksiosainen puojirakennus, jonka päätyyn on kaiverrettu "S M 1890". Näiden lisäksi pihassa on aikoinaan ollut navetta, talli ja maakellari.

Talon on säilynyt sisustukseltaan lähes muuttumattomana 1900-luvun alkupuolelta lähtien. Pirtin seinä on maalattu valkeaksi kalkkimaalilla ja siellä on iso leivinuuni. Talossa on pärekatto, jonka päälle on asennettu kolmiorimakate. Vuonna 2013 kyläyhdistys teki talkoilla talon vuotavan katon päälle peltikaton.

arviointi:

MRKY2015: R,M

lähteet:

Leiviskä Matti 2013. Tavastkenkä – Tietoa ja tarinoita kivikaudelta 2000-luvulle. Tavastkengän Maa- ja kotitalousseura ry.

kohteen nimi: **Kotila**
kunta: Pyhäntä
kiinteistötunnus: 630-404-7-32
kylä/k.osa: Tavastkenkä
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1918-1944
ajoitusselite: päärakennus siirretty tälle paikalle 1922
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: 1 asuinrakennus; 2 varasto (puoji); 3 konetalli (aitta); 4 vilja-aitta; 5 aitta; 6 kesähuone (aitta); 7 liiteri (riihi ja lato); 8 konevarasto (navetta);

kuvaus:

Mäellä, laajan viljelyaukean reunalla sijaitsevat Kotilan rakennukset ja niiden muodostama pihapiiri edustavat Tavastkengän perinteistä maaseuturakennuskantaa. Kotilan tilan päärakennuksen hirsikehikko on siirretty Piippolan Anttilasta vuonna 1922, entisen kantatilan eli Autiomäen tulipalon jälkeen. Navettarakennus on entinen Tavastkengän koulun navetta, joka on siirretty nykyiselle paikalleen 1950-luvulla. Myöhemmin siihen on tehty laajennuksia tarpeen mukaan. Muuta vanhaa rakennuskantaa edustavat puojirakennus ja kolme aittaa. Pihapiirin tuntumassa on muita maatalousrakennuksia, kuten varastoja, konehalli ja liiteri.

historia:

Kotilan tilan päärakennuksen hirsikehikko on siirretty Piippolan Anttilasta 1920-luvun alussa, entisen kantatilan eli Autiomäen tulipalon jälkeen. Nykyiselle paikalleen sen rakennutti Edvard Haataja ja rakennus valmistui 1920.

Päärakennuksessa oli hirsipintaiset seinät, pärekatto ja täytepohja ja kuusiruutuiset ikkunat, jotka on otettu talteen 80-luvun peruskorjauksen yhteydessä. Pirtissä oli savilaastilla muurattu suuri tiiliuuni (muurarina Jussi Turunen), kolmilappeinen laipio, jonka pinnassa oli helmiponttilaudoitus. Rakennuksen lankkulattia on edelleen alkuperäinen. 1960-luvulla rakennukseen laitettiin peltikate. Vuosien 1984 ja 1985 aikana rakennus peruskorjattiin, jolloin ulkovuoraus ja ikkunat uusittiin, wc ja muut saniteettitilat rakennettiin eteiseen ja rakennus viemäroitiin, uunin arina ja tulipesän päällinen uusittiin, kamari muutettiin kodinhoituhuoneeksi ja kuistia laajennettiin ja lämpöeristettiin.

Rakennuksen pihapiirissä oleva navettarakennus on entinen Tavastkengän koulun navetta, joka on siirretty nykyiselle paikalleen 1950-luvulla. Myöhemmin siihen on tehty laajennuksia tarpeen mukaan. Repolan tilalta siirrettiin vanha talli 60-luvulla, mutta se ja yksi heinälato purettiin vuonna 1974 tai 1975.

Kotilan isäntä Edvard Haataja oli Pyhännän kunnanvaltuuston puheenjohtaja 1921-22, 1931-33 ja 1937-45. Hän oli kauan Pyhännän säästöpankin johtajana. Hän piti myös nurkkakauppaa tilallaan.

arviointi:

MRKY2015: R,M

lähteet:

Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet.2.Lakeus, Siikalatva, Raahen seutukunta. Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, julkaisu A:116, Oulu, 1993.

suullisia tietoja antaneet:

Eero Haataja
Tavastkengäntie 12
92910 Tavastkenkä

kohteen nimi: **Kylätalo**
kunta: Pyhäntä
kiinteistötunnus: 630-404-3-32
kylä/k.osa: Tavastkenkä
tyyppi: uskonnon harjoittaminen
ajoitus: 1945-1974
ajoitusselite: 1949
arvottaminen: paikallisesti arvokas

kuvaus:

Kylätien varrella sijaitseva 1949 valmistunut hirsirakenteinen Tavastkengän Rauhanyhdistyksen talo, joka on toiminut kylätalona vuodesta 1992.

historia:

Pyhännän Tavastkengän kylän Rauhanyhdistys perustettiin 1936. Seuroja järjestettiin aluksi jäsenten taloissa ja kolmipäiväisiä kesäseuroja koulun pihalla.

Oman toimitalon piirustukset tilattiin Eino Vaherojalta. Talon päämestarina oli kirvesmies Reino Koistinen ja hänellä oli apunaan Veikko Kyllönen, Joel Haataja ja Oskari Jussila. Uunit muurasi Johannes Laakko ja penkit nikkaroi Väinö Tervoja apunaan Olli Leiviskä.

Rakennus muuttui kylätaloksi 1992 maa- ja kotitalousseuran hankkiessa sen omaan käyttöönsä. Uusi omistaja peruskorjasi rakennuksen. Kotiseutuliitto myönsi 2015 seuralle korjausavustuksen ja kesällä purettiin näyttämö ja kunnostettiin ikkunoita. Lisäksi seura suunnittelee maalaavansa katon, uusivansa räystäskourun ja piipun, tekevänsä uuden oviaukon ja terassin.

arviointi:

MRKY2015: R,M,I

lähteet:

Dahlbacka Carol , Ahola Kirsi. Kotiseutumme Kestilä-Piippola-Pulkkila-Pyhäntä-Rantsila-Ruukki-Siikajoki 2001-2002. Oy Botnia-Foto Ab, Oy Arkmedia Ab, Vaasa, 2002.

Hämeenaho Anna 2015. Kylätalolla talkoillaan läpi kesän. Siikajokilaakso 30.6.2015.

Leiviskä Matti 2013. Tavastkenkä - Tietoa ja tarinoita kivikaudelta 2000-luvulle. Tavastkengän Maa- ja kotitalousseura ry.

Mahosenaho, Taimi. Matka kylämaisemaan. Internetsivut; <http://www.opaste.net/siikajokilaakso>

kohteen nimi: **Laakso**

kunta: Pyhäntä

kiinteistötunnus: 630-404-13-27

kylä/k.osa: Tavastkenkä

tyyppi: asuinrakentaminen

ajoitus: 1945-1974

arvottaminen: paikallisesti arvokas

kuvaus:

Hirsirunkoinen 1940-luvulla rakennettu perinteinen talo kylän palvelukeskuksessa. Kyläraitille avautunut umpikuisti ja sissänkäynti on purettu.

historia:

Aappo Jussila rakensi Laakson Petäjäkuljusta ostetusta ulkorakennuksesta toisen maailmansodan jälkeen. Talossa oli Kestilän apteekin virallinen lääkekaappi.

arviointi:

MRKY2015: M

lähteet:

Leiviskä Matti 2013. Tavastkenkä - Tietoa ja tarinoita kivikaudelta 2000-luvulle. Tavastkengän Maa- ja kotitalousseura ry.

kohteen nimi: **Lehtikuusi**
kunta: Pyhäntä
kiinteistötunnus: 630-404-13-14
kylä/k.osa: Tavastkenkä
tyyppi: puistot
ajoitus: 1918-1944
ajoitusselite: istutettu 1920
arvottaminen: paikallisesti arvokas

kuvaus:

Vanha lehtikuusi, joka istutettiin Tavastkengän Osuuskaupan myymälän pihalle vuonna 1920.

historia:

Tavastkengän Osuuskauppa r.l. perustettiin vuonna 1917. Toiminnan laajentuessa Tavastkengältä Pyhännän kirkonkylälle, muutettiin kaupan nimi Pyhännän Osuuskaupaksi vuonna 1920.

Tavastkengän Osuuskaupan myymälä ensimmäinen myymälä sijaitsi samassa pihapiirissä Ylä-Kurkelan talon kanssa. Vuonna 1920 osuuskauppa osti uudeksi myymäläksi Kujala-nimisen mäkituvan hieman alempaa Kurkelanmäen rinteestä. Samana vuonna myymälän pääoven kupeeseen istutettiin lehtikuusi, joka kasvaa edelleen Tavastkengäntien laidalla, entisen kaupan kohdalla.

Vaikka Tavastkengän Osuuskaupan myymälä siirtyi sittemmin muualle ja lopulta toiminta lakkasi kokonaan, on Lehtikuusi säilynyt tärkeänä muistomerkkinä kylän suuruuden vuosilta. Lehtikuusi näkyy monissa vanhoissa valokuissa 1920-luvulta lähtien, joten se on tärkeä maamerkki vanhoja valokuvia paikannettaessa, linkki menneen ja nykyisen kylämaiseman välillä.

lähteet:

Leiviskä Matti 2013. Tavastkenkä – Tietoa ja tarinoita kivikaudelta 2000-luvulle. Tavastkengän Maa- ja kotitalousseura ry.

kohteen nimi: **Makkolan talousrakennukset**

kunta: Pyhäntä

kiinteistötunnus: 630-404-4-15

kylä/k.osa: Tavastkenkä

tyyppi: maa- ja metsätalous

ajoitus: 1864-1917

arvottaminen: paikallisesti arvokas

kuvaus:

Maisemallisesti tärkeällä paikalla Palokankaantien molemmin puolin sijaitsevat perinteiset talousrakennukset.

historia:

Makkolan eli Turusen tilan päärakennus purettiin 1960-luvulla.

kohteen nimi: **Nokela**
kunta: Pyhäntä
kiinteistötunnus: 630-404-49-0
kylä/k.osa: Tavastkenkä
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1864-1917
ajoitusselite: asuinrakennus osittain 1800-luvulta
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Asuinrakennus ja useita muita rakennuksia 1930-luvulta

historia:

Nokelan uudistila perustettiin vuonna 1839. Talon ensimmäinen pitkäaikainen isäntä oli Heikki Koskenkangas (vuodet 1880–1899), jonka aikana nykyisen asuinrakennuksen vanhimmat osat lienee rakennettu.

Esko Karppinen muutti Nokelaan vuonna 1902. Vuonna 1931 hän lunasti sen valtiolta itsenäiseksi tilaksi. Nokelassa toimi Esko Karppisen pitämä nurkkakauppa 1930-luvulla ja 1940-luvulla. Talo oli Punaperän vaurain ja siellä oli yksi kylän ensimmäisistä traktoreista.

Esko Karppisen muuttaessa Nokelaan oli paikalla vain pieni maalattiainen savupiirtti, jonka ympärille koko nykyinen talo on rakennettu. Asuinrakennuksen lisäksi pihassa on useita tarkemmin ajoittamattomia rakennuksia: neliosainen aittarivi, jonka yksi osa on toiminut tallina, paja, konesuoja, aitta, liiteri ja riihi. Navetta on 1950-luvulta.

arviointi:

MRKY2015: R

lähteet:

Leiviskä Matti 2013. Tavastkenkä – Tietoa ja tarinoita kivikaudelta 2000-luvulle. Tavastkengän Maa- ja kotitalousseura ry.

Nokelan tilakysely 2007. Vastannut Pauli Karppinen.

kohteen nimi: **Nygård**
 kunta: Pyhäntä
 kiinteistötunnus: 630-404-21-8
 kylä/k.osa: Tavastkenkä
 tyyppi: maa- ja metsätalous
 ajoitus: 1864-1917
 ajoitusselite: päärakennus 1900-luvun taitteesta
 arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: 1 asuinrakennus; 2 (navetta); 3 puoji; 4 aitta;

kuvaus:

Kauniisti kylätien mutkakohdassa näkyvällä paikalla sijaitseva, perinteisessä ulkoasussa säilynyt 1900-luvun alun pihapiiri, jossa on päärakennus, puoji, navetta ja hirsiaitat. Tilalla on myös uudempi asuinrakennus.

historia:

Alkuperäinen Nygårdin kruununtila on sijainnut 1846 kartan mukaan Siikajoen mutkassa 1,5 km pohjoiseen. Tila on ostettu itsenäiseksi 1876. Tilan rakennukset on siirretty nykyiselle paikalleen 1800-luvulla, koska vanhalla paikalla vesi oli jouduttu hakemaan liian kaukaa.

Tässä talossa on perimätiedon mukaan ollut alueen ensimmäiset radio, traktori ja auto. Radio oli jo sota-aikana, petrolikäyttöinen Ferguson traktori ostettiin 1953, Ford Prefet h-auto hankittiin 1955. Samana vuonna Perukalle saatiin myös sähköt. Nygårdin taloon saattoi kertyä kyläläisiä viettämään aikaansa radion kuuntelun ja kangaspuiden äärelle. Lapset kerääntyivät varsinkin Markus Sedän radiotuntien aikaan.

Talossa on aikoinaan ollut myös postin jakopiste. Pääposti tuotiin Tavastkengälle josta Perukan posti Nygårdiin. Perukan väki haki sitten postinsa Nygårdilta.

arviointi:

MRKY2015: R,M,S

lähteet:

Leiviskä Matti 2013. Tavastkenkä - Tietoja ja tarinoita kivikaudelta 2000-luvulle. Tavastkengän Maa- ja kotitalousseura ry.

Mahosenaho, Taimi. Matka kylämaisemaan. Internetsivut; <http://www.opaste.net/siikajokilaakso>

kohteen nimi: **Palokankaan aitta**

kunta: Pyhäntä

kiinteistötunnus: 630-404-44-0

kylä/k.osa: Tavastkenkä

tyyppi: maa- ja metsätalous

ajoitus: 1864-1917

ajoitusselite: vuosiluku 1878

arvottaminen: paikallisesti arvokas

kuvaus:

Palokankaan tilan kaksikerroksinen vilja-aitta vuodelta 1878. Aitan sisustus on hyvin säilynyt - jäljellä ovat hirrestä salvetut viljalaarit ja monia kauniita yksityiskohtia, kuten juurakoista tehtyjä kannattajia ja orrenpidikkeitä.

Aitta sijaitsee Palokankaan pihapiirin eteläpuolella olevassa rinteessä. Talon nykyinen asuinrakennus on vuodelta 1956. Lisäksi pihapiirin pohjoispuolella olevan kujanteen varressa on entinen riihi ja aittoja .

arviointi:

MRKY2015: R,M

kohteen nimi: **Palola**
kunta: Pyhäntä
kiinteistötunnus: 630-404-71-0
kylä/k.osa: Tavastkenkä
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1918-1944
ajoitusseleite: 1930-luku
arvottaminen: paikallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: 1 tyhjä rakennus (asuinrakennus); 2 varasto, vilja-aitta (puoji - luhtiaitta ja vilja-aitta); 3 tyhjä rakennus (sauna, karjakeittiö);

kuvaus:

Pieni 1930-luvun maaseuturakentamista edustava pihapiiri.

historia:

Tämä valtion asutustila on perustettu 1933 ja asutettu 1937.

Asuinrakennuksessa oli hirsipintaiset seinät, pärekatto ja täytepohja. Pirtin laipio oli luultavasti ponttilaudoitettu. Rakennuksessa oli maalatut lankkulattiat ja kolme tulisijaa: pirtissä leivinuuni, keittiössä puuhella ja kamarissa peltipintainen uuni. Uunien muurari ei ole tiedossa, mutta 1960-luvun lopussa pirtin uunin muurasi Kalle Leiviskä. 1970-luvun alussa rakennukseen asennettiin huopakate ja 1980-luvun alussa sisäseinät pinnoitettiin kipsilevyillä. Lattialankkujen päälle on laitettu maalatut kovalevyt.

Luhdillinen puojirakennus ja navetta on rakennettu päärakennuksen jälkeen. Navetta on myöhemmin purettu ja jäljellä on enää karjakeittiö ja sauna, joka on muutettu savusaunasta uloslämpiväksi silloin, kun se on siirretty nykyiselle paikalleen.

arviointi:

MRKY2015: R

lähteet:

suullisia tietoja antaneet:

Paavo Rimpeläinen
Palokankaantie 19
92910 Tavastkenkä

kohteen nimi: **Perukan 1930-luvun koulu**

kunta: Pyhäntä

kiinteistötunnus: 630-404-43-5

kylä/k.osa: Tavastkenkä

tyyppi: opetus ja koulutus

ajoitus: 1918-1944

ajoitusselite: rakennukset vuodelta 1938

arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: 1 asuinrakennus (kansakoulu); 2 varasto;

kuvaus:

Kylätien varrella näkyvällä paikalla sijaitseva, 1939 valmistunut klassistisvaikutteinen koulu ja piharakennus.

historia:

Hirsirunkoisessa päärakennuksessa oli alunperin valkoiseksi maalatut, pystylaudoitettut ulkoseinät, pieniruutuiset ikkunat, konesaumattu peltikate ja täytepohja. Seinät olivat sisältä pahviverhottuja ja maalattuja.

Uuden koulun valmistuttua 1950-luvulla vanhassa päärakennuksessa oli veistosali ja opettajan asunto. Koulutoiminta päättyi 1972. Koulun lakkauttamisen jälkeen rakennus oli muutaman vuoden kunnan omistuksessa tyhjillään. Vuoteen 1988 asti entisessä veistosalissa toimi Aila Pertun ja Johannes Rajalan mattokutomo .

Rakennuksen huonejärjestystä on sittemmin muutettu ja sisätiloihin on rakennettu sauna ja kylpyhuone, osa seinistä on purettu ja uusia väliseiniä on rakennettu, lattioita on korotettu ja alapohjaan on laitettu sahanpurua lisälämmöneristeeksi.

Koulukiinteistö on jaettu kahteen tilaan, joista uudempi sai alkuperäisen Perukan nimen ja uusklassisten rakennusten muodostama tila nimettiin Pertulaksi. Pihaan on rakennettu harjakattoinen varastorakennus ja siitä on purettu saunarakennus.

arviointi:

MRKY2015: R,M

lähteet:

Siikajokivarsi EU-kuntoon 2000. Oulun yliopisto, arkkitehtuurin osasto, arkkitehtuurin historian laboratorio. Inventoijat Kaisa Mäkinie mi ja Kari Kannia inen.

suullisia tietoja antaneet: Aimo ja Sirpa Kela, Tavastkenkä

kohteen nimi: **Piha-Tervola ja Laakko**
kunta: Pyhäntä
kiinteistötunnus: 630-404-40-13, -33, -46
kylä/k.osa: Tavastkenkä
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1809-1863
ajoitusselite: Piha-Tervola 1800-luku, Laakko 1929
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Kahden pihapiirin muodostama yhtenäinen kokonaisuus. Vanhempi, Piha-Tervolan pystyrimalaudoitettu päärakennus on 1800-luvulta, osa hirsistä on tiettävästi 1600-1700 -luvulta. Laakon kaksikuistinen päärakennus on vuodelta 1929.

Piha-Tervolan rakennukset sijaitsevat tien varrella: pihaa rajaavat asuinrakennus ja navetta sekä Laakon asuinrakennus. Vanha sauna sekä riihi ja riihilato sijaitsevat tien toisella puolella. Laakon pihapiiriä rajaavat asuinrakennus, navetta ja puoji. Ympäriällä on metsää ja peltoa.

historia:

Laakko eli Tervola on yksi Tavastkengän vanhimmista kantatiloista ja sen päärakennus sijaitsi alunperin Tervolankankaan etelälaidassa. Nykyiselle paikalleen Pyörökankaalle päärakennus siirrettiin vasta 1900-luvun alussa. Nykyisin Tervolan pihapiirissä on punainen puoli eli Oskarin- tai Ollinpuoli, joka on Tervolan alkuperäinen päärakennus, ja 1920-luvulla rakennettu Eelun- tai Tiltanpuoli.

Oskarin- tai Ollinpuoli (Piha-Tervola)

Piha-Tervola on toinen Tervolan päärakennuksista ja se on siirretty Tervolasta 1800- ja 1900-luvun vaihteessa. Tuolloin omistajina olivat Klaavut, joilta Juho ja Ida Rimpeläinen ostivat tilan 1914. Heidän jälkeensä tila on kulkenut sukupolvesta toiseen Rimpeläisen suvulla perintönä.

Päärakennuksessa oli pärekatto ja täytepohja, ja osa rakennuksen hirsistä on tiettävästi 1600- ja 1700-luvulta. Pirtissä oli iso uuni ja erillinen keittiö. Alkuperäisen uunin muuraria ei tiedetä, mutta 1950-luvulla uunin muurasi livari Turunen. 1970-luvulla rakennukseen laitettiin aaltopeltikate, pirtin ikkunoita uusittiin ja laipioita laskettiin. Pirtin uuni on roiskemaalattu ja pirtti on jaettu olo- ja makuuhuoneeksi. Sauna ja kylpyhuone rakennettiin rungon keskelle vuonna 1996.

Päärakennuksen takana on puojirakennus ja päärakennusta vastapäätä on hirsi- ja rankorunkoinen navetta. Pihan vieressä kulkevan tien toisella puolella ovat riihirakennus latoineen ja saunarakennus. Tien toiselta puolelta on purettu paja sekä kaksi latoa. Pihapiiristä on purettu lisäksi vanha navetta, jossa oli tilaa 60 lehmälle ja usealle hevoselle, pieni asuinrakennus ja puojin vieressä ollut aitta. Myös tilalle kuulunut tuulimylly on purettu.

Oskarinpuolen riihessä isäntä Juho Rimpeläinen piti kauppaa 1900-luvun alussa. Myytävänä oli kaupunkireissuilta tuotua suolaa, sokeria ja kahvia. Päärakennuksessa on perimätiedon mukaan joskus toiminut kauppa.

Eelun- tai Tiltanpuoli (Laakko)

Tilda ja Elof Rimpeläinen ostivat rakenteilla olevan hirsikehän 1928 ja rakensivat sen loppuun 1929. Rakennus oli piiluhirsipintainen sekä sisältä että ulkoa, siinä oli pärekatto ja täytepohja. Pirtin laipio oli ponttilaudoitettu. Alkuperäisen uunin muurarin nimi ei ole tiedossa, mutta 1950-luvulla uunin muurasi Vihtori Piippo ja 1970-luvulla Kalle Leiviskä. 1950-luvulla rakennus vuorattiin vaakalaudoituksella, 1960-luvulla uusittiin vanha kuisti ja rakennettiin uusi kuisti rakennuksen kamaripäähän. 1970-luvulla purettiin leivinuuni ja sen paikalle rakennettiin sauna ja kattilahuone. 1980-luvulla pirtin laipiota laskettiin puoli metriä (alkuperäinen jätettiin paikoilleen), vanha lattia uusittiin, pärekatto purettiin ja tilalle asennettiin peltikate. Kuistiin tehtiin harjakatto vuonna 1985. Ikkunat

uusittiin 1990-luvun alussa.

Pihapiiriin kuuluu puoji, hirsirunkoinen navetta ja aitta. Rankorakenteinen sirkkelivaja purettiin 1990-luvulla.

arviointi:

MRKY2015: R

lähteet:

Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet, Osa 2, Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, Oulu 1993.

Siikajokilaakso EU-kuntoon. Oulun yliopisto, Arkkitehtuurin osasto, Arkkitehtuurin historian laboratorio. Inventoijat Kaisa Mäkinen ja Kari Kanninen.

suullisia tietoja antaneet:

Kalervo Rimpeläinen, Tavastkenkä

kohteen nimi: **Pussila**
kunta: Pyhäntä
kiinteistötunnus: 630-404-34-8
kylä/k.osa: Tavastkenkä
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1864-1917
ajoitusselite: vanha asuinrakennus vuodelta 1889
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Vuonna 1889 rakennettu asuinrakennus, puoji 1900-luvun alusta ja osittain luonnonkivistä muurattu navetta.

historia:

Pussilan uudistila perustettiin 1830-luvun lopulla. Vuosina 1843–1847 talon isäntänä oli Aappo Heikinpoika Pussinen, jonka mukaan talo sai nykyisen nimensä. Pussila on ollut perustamisestaan lähtien jatkuvasti itsenäisenä tilana, toisin kuin monet samaan aikaan perustetuista uudistiloista.

Pussilan vanha asuinrakennus on seinähirteen veistetyin vuosiluvun mukaan rakennettu vuonna 1889. Lisäksi pihapiirissä on uusi asuinrakennus, kaksiosainen puojirakennus 1900-luvun alkupuolelta sekä alaosaan osittain luonnonkivistä muurattu navetta.

arviointi:

MRKY2015: R

lähteet:

Leiviskä Matti 2013. Tavastkenkä – Tietoa ja tarinoita kivikaudelta 2000-luvulle. Tavastkengän Maa- ja kotitalousseura ry.

kohteen nimi: **Puusaari ja Naapuri**

kunta: Pyhäntä

kiinteistötunnus: 630-404-40-40 ja -12-5

kylä/k.osa: Tavastkenkä

tyyppi: maa- ja metsätalous

ajoitus: 1918-1944

ajoitusselite: Puusaaren vanha asuinrakennus 1930, Naapurin asuinrakennus 1947

arvottaminen: paikallisesti arvokas

kuvaus:

Kahden 1900-luvun alkupuolen pihapiirin muodostama rakennusryhmä mäen päällä kylätein varrella.

historia:

Puusaari on muistitiedon mukaan ostettu Tervolan maista 1925 ja asutettu 1930. Naapuri-niminen talo on rakennettu vasta 1947.

arviointi:

MRKY2015: M

lähteet:

Leiviskä Matti 2013. Tavastkenkä - Tietoa ja tarinoita kivikaudelta 2000-luvulle. Tavastkengän Maa- ja kotitalousseura ry.

kohteen nimi: **Repola**
kunta: Pyhäntä
kiinteistötunnus: 630-404-79-20
kylä/k.osa: Tavastkenkä
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1864-1917
ajoitusselite: päärakennus 1915
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: 1 asuinrakennus; 2 kesähuone (aitta); 3 vaja;

kuvaus:

Mäellä näkyvällä paikalla sijaitseva komea perinteinen hirsitalo, josta avautuu laaja näkymä kumpuilevaan viljelysmaisemaan. Päärakennuksen lisäksi pihapiirissä on hirsiaitta, vaja ja 1900-luvun navetta.

historia:

Repolan kantatilan keskuspaikka on aiemmin sijainnut multarinteellä, mutta siirretty ilmeisesti Pyhännän ja Kestilän välisen uuden maantien varteen. Repolan nykyisen päärakennuksen rakensi isäntä Erkki Kaipainen 1915. Pirtissä on uuni, jonka alakivi on muurattu luonnonkiviharkoista ja yläosa tiilistä. Pirtin katto on laskettu ja alkuperäinen on yhä sen yllä. Repolassa on muistitiedon mukaan pidetty myös nurkkakauppaa. Repola oli yksi rauhanyhdistyksen vakituisista seurapaikoista.

Repola on ollut umpipiha, mutta 1950-luvulla siitä on purettu rakennuksia.

arviointi:

MRKY2015: R,M

lähteet:

Leiviskä Matti 2013. Tavastkenkä - Tietoja ja tarinoita kivikaudelta 2000-luvulle. Tavastkengän Maa- ja kotitalousseura ry.

Pikkarainen, Anneli. Pyhännän kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet. Inventointiraportti. Harjoitustyö Oulun yliopiston arkkitehtuurin osasto, arkkitehtuurin historian laitos

suullisia tietoja antaneet:
Leevi Kaipainen, Helsinki

kohteen nimi: **Sattula**
kunta: Pyhäntä
kiinteistötunnus: 630-404-36-11
kylä/k.osa: Tavastkenkä
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1918-1944
arvottaminen: paikallisesti arvokas

kuvaus:

1900-luvun alkupuolen pihapiiri, jossa on asuinrakennus, talousrakennus ja erikoinen kaksikerroksinen sauna, jota lämmitetään alakerrasta ja saunatila on yläkerrassa.

kuvaus:

MRKY2015: R,M

historia:

Tila on perustettu 1848 kruununmaalle. Kruununtila ostettiin itsenäiseksi vasta 1910. Sattulan maalla on ollut kolme torppaa- Humalaniemi, Luupas ja Virkkula.

Sattulan kuuluisa isäntä, Sattu-Janne eli Janne Knuutinen tuli Perukalle Ahokylästä 1918. Hän oli muun muassa suojeluskunnan johtokunnassa ja toimi puuhämiehenä Perukantien rakentamisessa. Hänen aikanaan vuonna 1929 talossa oli viisi lehmää.

lähteet:

Leiviskä Matti 2013. Tavastkenkä - Tietoja ja tarinoita kivikaudelta 2000-luvulle. Tavastkengän Maa- ja kotitalousseura ry.

kohteen nimi: **Savela**
 kunta: Pyhäntä
 kiinteistötunnus: 630-404-68-0
 kylä/k.osa: Tavastkenkä
 tyyppi: maa- ja metsätalous
 ajoitus: 1918-1944
 ajoitusselite: 1934
 arvottaminen: paikallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: 1 asuinrakennus; 2 varasto, halkovaja (navetta); 3 varasto (aitta); 4 sauna;

kuvaus:

Viljelysmaiseman keskellä sijaitsevan, 1933 perustetun asutustilan pihapiiri.

historia:

Savelan asutustila perustettiin 1933 ja sen omisti Matti Peltomaa vuosina 1934-1947. Heidän jälkeensä tilalle tulivat karjalaiset evakot Lauri ja Outi Muiniekkä.

Päärakennus oli alunperin hirsipintainen, pärekattoinen ja täytepohjainen. Ikkunat ja pariovi ulko-ovena ovat todennäköisesti edelleen alkuperäiset. Tuvassa on kaareva laipio, joka paneloitiin peruskorjauksen yhteydessä vuonna 1999. Rakennuksen kamaripääty on perimätiedon mukaan aina ollut loppuun asti rakentamaton ja varastokäytössä, mistä syystä lattia on puoli metriä pirtin puolta alempana. Alkuperäisen uunin muuraria ei tiedetä, mutta peruskorjauksen yhteydessä vuonna 1999 uunin muurasi Paavo Kurkela. Silloin rakennettiin myös uusi kuisti, rakennus kengitettiin, alimmat hirsikerrat uusittiin, täytepohja uusittiin ja eristeeksi laitettiin vuorivillaa. Vanhat lattialankut laitettiin takaisin paikoilleen. Peltikate on laitettu jo aiemmin, 1970-luvulla.

Karjalaisten Muiniekköjen aikana pihapiiriin rakennettiin navetta ja ulkosauna. Puojirakennus on siirretty muualta pihapiiriin. Pihapiiristä on purettu halkoliiteri ja savusauna.

Asutustilallinen Matti Peltomaa harjoitti myös suutarin ammattia.

arviointi:

MRKY2015: R

lähteet:

Leiviskä Matti 2013. Tavastkenkä - Tietoja ja tarinoita kivikaudelta 2000-luvulle. Tavastkengän Maa- ja kotitalousseura ry.

suullisia tietoja antanut:
 Paavo Rimpeläinen, Tavastkenkä

kohteen nimi: **Siirtola**
 kunta: Pyhäntä
 kiinteistötunnus: 630-404-43-23
 kylä/k.osa: Tavastkenkä
 tyyppi: maa- ja metsätalous
 ajoitus: 1918-1944
 ajoitusselite: 1931
 arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

1800-luvun lopulta periytyvän ja 1931 muutetun asuinrakennuksen, 1900-luvun alussa rakennetun puojin ja 1953 rakennetun navetan muodostama pihapiiri.

historia:

Ämmälän uudistila perustettiin 1840-luvulla. Vuodesta 1883-lähtien se oli jaettuna kahteen taloon, jotka sijaitsivat samassa pihapiirissä. Vuonna 1931 vanhemman puoliskon isäntänä ollut Heikki Moisala siirsi talonsa vanhalta paikalta noin 300 metriä itään. Siirron yhteydessä taloon tehtiin seudulla harvinainen taitekatto. Vuonna 1931 pihapiiriin siirrettiin päärakennuksen lisäksi navetta (purettu 1953), talli (purettu 1965) ja savusauna (purettu 1956) sekä puoji, joka on pihalla edelleen. Hieman pihapiirin ulkopuolella on talli ja halkoliiteri, savusauna, kaksi heinälatoa ja Ämmälästä siirretty riihi.

arviointi:

MRKY2015: R

lähteet:

Leiviskä Matti 2013. Tavastkenkä – Tietoa ja tarinoita kivikaudelta 2000-luvulle. Tavastkengän Maa- ja kotitalousseura ry.

Siirtolan tilakysely 2007. Vastannut Kauko Karppinen.

kohteen nimi: **Sippari**
kunta: Pyhäntä
kiinteistötunnus: 630-404-5-38
kylä/k.osa: Tavastkenkä
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1864-1917
ajoitusselite: 1890-luku
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Pieni harmaitten hirsirakennusten muodostama pihapiiri 1890-luvulta kylätien varrella. Talossa toimi 1890-luvulta alkaen kylän ensimmäinen kauppa ja meijeri. Pihapiirissä on asuinrakennus, puoji ja kaksiosainen aitta. Tien toisella puolella on pieni sauna.

historia:

Maakauppias Juho Sippari osti neljäsosan Moisalan tilasta 1895. Joulukuussa 1899 hän ilmoitti kaupparekisteriin tällä paikalla aloittamansa kauppaliikkeen. Muistitiedon mukaan kauppa ei juuri poikennut kylän nurkkakaupoista. Tämän kaupan erikoisuus oli, että kauppias osti talven aikana kyläläisten temiä puuastioita, kelkkoja, lapioita sekä kudonnoisia, kuten mattoja. Kevään tullen kauppias huutokauppasi tavarat. Sippari muutti pois kylältä 1913, jolloin kaupanpito talossa viimeistään loppui.

Vuonna 1889 Tavastkengällä oli käsivoimalla toimiva kylämeijeri. Luultavasti se on juuri tämä Sipparin meijeri, johon tuotiin muutaman lähitalon maidot.

Sipparin asuinrakennus on ollut aikoinaan hyvin pitkä. Siinä oli tupa, keittiö, kamareita, meijerihuone ja meijerskan huone.

arviointi:

MRKY2015: R,H,M

lähteet:

Leiviskä Matti 2013. Tavastkenkä - Tietoja ja tarinoita kivikaudelta 2000-luvulle. Tavastkengän Maa- ja kotitalousseura ry.

kohteen nimi: **Suojalinna**
kunta: Pyhäntä
kiinteistötunnus: 630-404-13-18
kylä/k.osa: Tavastkenkä
tyyppi: kulttuuri
ajoitus: 1918-1944
ajoitusselite: 1938
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Ryhdykäs suojelukuntatalo vuodelta 1937 osana tiivistä Tavastkengän entistä keskusta. Tavastkengän Nuorisoseura toimi talossa vuosikymmeniä.

historia:

Suojalinna eli Paukkula rakennettiin 1937 Pyhännän suojeluskunnan toimitilaksi. Sen piirustukset saatiin suojeluskunnan piiriesikunnalta. Malli oli niin sanottu talonpoikaistalo. Rakennuspuut kerättiin ja rakennustyöt tehtiin suurimmaksi osaksi talkoilla. Rakennusmestarina toimi piippolalainen Taito Pikkarainen. Suojalinnan vihkiäiset ja käyttöönottojuhla pidettiin juhannuksena 1937. Suojeluskuntaan kuuluivat lähinnä isojen talojen isännät ja pojat.

Kun suojeluskunta piti lakkautta jatkosodan rauhanehtojen mukaisesti, siirtyi Suojala Siikajokilaakson Metsä Oy:n eli myöhemmin Ruukki Oy:n omistukseen. Vuonna 1947 toimitusjohtaja Lauri Kallinen ehdotti vaihtokauppaa, jossa vanha seurantalo siirtyisi yhtiön paikallisedustajan asunnoksi ja Tavastkengän Nuorisoseura saisi Suojalan. Kauppa toteutui.

Toiminnan hiivuttua nuorisoseura myi rakennuksen helluntaiseurakunnalle. Vuodesta 1999 lähtien rakennus on ollut yksityisessä omistuksessa.

arviointi:

MRKY2015: R,M,I

lähteet:

Leiviskä Matti 2013. Tavastkenkä - Tietoja ja tarinoita kivikaudelta 2000-luvulle. Tavastkengän Maa- ja kotitalousseura ry.

kohteen nimi: **Tapiola**
kunta: Pyhäntä
kiinteistötunnus: 630-404-79-27
kylä/k.osa: Tavastkenkä
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1945-1974
ajoitusselite: 1954
arvottaminen: paikallisesti arvokas

kuvaus:

Edustava jälleenrakennusajan pihapiiri vuodelta 1954.

arviointi:

MRKY2015: R,M

lähteet:

Leiviskä Matti 2013. Tavastkenkä - Tietoa ja tarinoita kivikaudelta 2000-luvulle. Tavastkengän Maa- ja kotitalousseura ry.

kohteen nimi: **Tavastkengän koulu**

kunta: Pyhäntä

kiinteistötunnus: 630-404-3-28

kylä/k.osa: Tavastkenkä

tyyppi: opetus ja koulutus

ajoitus: 1945-1974

ajoitusselite: 1958

arvottaminen: paikallisesti arvokas

kuvaus:

Edustava 1950-luvun rapattu tiilirakenteinen kaksikerroksinen koulu, jossa on neljä luokkahuonetta, juhla-
liikuntasali ja veistoluokka.

historia:

Uusi koulutalo valmistui 1958.

arviointi:

MRKY2015: R,M,I

lähteet:

Leiviskä Matti 2013. Tavastkenkä - Tietoa ja tarinoita kivikaudelta 2000-luvulle. Tavastkengän Maa- ja kotitalousseura ry.

kohteen nimi: **Ukkola**
kunta: Pyhäntä
kiinteistötunnus: 630-404-37-1
kylä/k.osa: Tavastkenkä
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1864-1917
ajoitusselite: vanha asuinrakennus 1800-luvulta
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

1800-luvulla rakennettu asuinrakennus ja kaksiosainen puoji (talli), navetta 1900-luvun alusta, pihapiirin ulkopuolella riihi.

historia:

1862 tehdyssä uudistilan katselmuksessa pihapiiristä löytyi pirtti, joka koostui talosta ja porstuasta. Sen lisäksi pihassa oli yhdistetty talli ja puojirakennus. Vuonna 1888 tehdyssä toisessa katselmuksessa pihaan oli rakennettu toinen asuinrakennus, joka koostui kahdesta pirtistä ja "etuhuoneesta".

Ukkolan tila jaettiin kahteen osaan vuonna 1888, minkä jälkeen sen toinen puoli, Peltola, siirrettiin toisaalle. Samalla siirrettiin vanhempi asuinrakennus. Uudempi, 1880-luvulla rakennettu asuinrakennus jäi nykyiselle paikalleen. Rakennuksen takaseinään on kaiverrettu vuosiluku 1819, joten rakennus voitiin tehdä muualta paikalle siirretyistä vanhoista hirsistä.

Nykyisin asuinrakennuksessa on pirtti, keittiö ja kamari, johon on tehty erillinen sisäänkäynti. Pihapiiristä löytyy asuinrakennuksen lisäksi navetta ja kaksiosainen puojirakennus. Pihapiirin ulkopuolella on riihi.

arviointi:

MRKY2015: R

lähteet:

Leiviskä Matti 2013. Tavastkenkä – Tietoa ja tarinoita kivikaudelta 2000-luvulle. Tavastkengän Maa- ja kotitalousseura ry.

kohteen nimi: **Vällilä**
kunta: Pyhäntä
kiinteistötunnus: 630-404-3-39
kylä/k.osa: Tavastkenkä
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1918-1944
ajoitusselite: asuinrakennus noin vuodelta 1932
arvottaminen: paikallisesti arvokas

kuvaus:

Asuinrakennus ja useita muita rakennuksia 1900-luvun alkupuolelta.

historia:

Vällilä on alkujaan Eklän talon torppa, joka sai ensimmäiset asukkaansa vuonna 1839. Joel ja Katri Kaipainen muuttivat torppaan vuonna 1918 ja lunastivat sen itsenäiseksi tilaksi vuonna 1921.

Joel Kaipainen rakennutti Vällilään komean taitekattoisen päärakennuksen noin vuonna 1932. Joel Kaipainen piti kauppaa Vällilässä 1930- ja 1940-luvulla.

arviointi:

MRKY2015: R

lähteet:

Leiviskä Matti 2013. Tavastkenkä – Tietoa ja tarinoita kivikaudelta 2000-luvulle. Tavastkengän Maa- ja kotitalousseura ry.

kohteen nimi: **Ylä-Heiskalan aitta**

kunta: Pyhäntä

kiinteistötunnus: 630-404-105-2

kylä/k.osa: Tavastkenkä

tyyppi: maa- ja metsätalous

ajoitus: 1864-1917

arvottaminen: paikallisesti arvokas

kuvaus:

Komea kaksikerroksinen vilja-aitta, jossa on taidokas lukko. Aitta on omistajan mukaan kainuulaista mallia.

arviointi:

MRKY2015: R

lähteet:

Leiviskä Matti 2013. Tavastkenkä - Tietoa ja tarinoita kivikaudelta 2000-luvulle. Tavastkengän Maa- ja kotitalousseura ry.

kohteen nimi: **Kujanperä**
kunta: Pyhäntä
kiinteistötunnus: 630-401-3-41
kylä/k.osa: Ahokylä
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1864-1917
ajoitusselite: päärakennus 1912, puoji 1885
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: 1 asuinrakennus; 2 kesähuone (aitta); 3 tyhjä rakennus - sauna käytössä (navetta, lato, sauna); 4 varasto (puoji); 5 liiteri;

kuvaus:

Tiivis, rakennusten rajaama pihapiiri mäellä, jota ympäröivät viljelysmaisema ja pienet maatilat. Pihapiirin rakennukset ovat edustava esimerkki maaseudun rakennusperinteestä: 1912 valmistuneen päärakennuksen lisäksi pihapiirissä on puoji vuodelta 1885, vaateaitta vuodelta 1929, 1939 valmistunut navetta, 1953 rakennettu rankorunkoinen halkovaja ja maakellari.

historia:

Päärakennuksen hirsirunko on mahdollisesti siirretty muualta nykyiselle paikalleen. Rakennus oli ulkoa hirsipintainen, pärekattoinen ja täytepohjainen, joskin osittain kellarillinen. Pirtissä oli hirsipintaiset seinät, lankkulattia ja pelkkakivinen uuni. Vuonna 1958 uuden uunin muurasi Kalle Leiviskä. 1950-luvulla rakennuksen ulkoseinät laudoitettiin ja T-karmiset ikkunat vaihdettiin uusiin. Vuonna 1958 kellari täytettiin, muurattiin uusi uuni ja pirtin laipioita laskettiin 80 cm. Alkuperäinen laipio jätettiin paikalleen. Rakennus katettiin tiittävästi 1950-luvulla ja vuosien 1980 ja 1981 välisenä aikana rakennukseen rakennettiin sisä-wc ja kylpyhuone. Samalla keittiö muutettiin pirtin puolelle. 2000-luvun alussa kunnostettiin ulkovuorauksen alaosa ja maalattiin rakennus.

Pihapiiriin on myös kuulunut toinen, vanhempi päärakennus, joka purettiin 1920-luvun loppupuolella. Rakennuksen parhaat hirret käytettiin vaateaitan rakentamiseen vuonna 1929. Aitta sijaitsee entisen päärakennuksen paikalla ja sen rakensivat Juho Eskola ja Ville Mård.

Pihapiirin vanhin rakennus on puoji, joka on 1800-luvulta (vuosilukuja, mm. 1885 ja 1905). Vanha navetta purettiin uudemman tieltä vuonna 1939 ja uuden yhteyteen rakennettiin sauna ja karjakeittiö vuonna 1966. Pihapiirissä on lisäksi toinen aitta, maakellari ja vuonna 1953 rakennettu rankorunkoinen halkovaja.

arviointi:

MRKY2015: R,M

kohteen nimi: **Pitkäkankaan kämpppä**

kunta: Pyhäntä

kiinteistötunnus:

kylä/k.osa: Ahokylä

tyyppi: maa- ja metsätalous

ajoitus: 1945-1974

ajoitusselite: 1949, 1960-luku

arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

1960-luvun alun savottakämppäympäristö. Metsäkämppä rakennettiin alun perin Salmijärvelle vuonna 1949. 1960-luvun alussa se purettiin ja koottiin uudelleen Pitkäkankaalle. Pihapiirissä on myös toinen pieni asuinrakennus, sauna, katos, talli ja kaksi puuseetä.

Aikoinaan metsäkämpässä yöpyi kymmeniä savottatoissa olleita miehiä, hevosia oli jopa parikymmentä ja ruokaa metsätyöntekijöille laittoi kaksi kokkia.

historia:

Kämppä rakennus on rakennettu alun perin Salmijärvelle vuonna 1949. 1960-luvun alussa se purettiin ja koottiin uudelleen Pitkäkankaalle Pitkäkankaan metsäkämpäksi. Aikoinaan siellä on yöpynyt kymmeniä savottatoissa olleita miehiä. Hevosia oli n. parikymmentä ja ruokaa metsätyöntekijöille laittoi kaksi kokkia.

Tällä hetkellä rakennuksen omistaa Metsähallitus ja sitä vuokraa Pohjois-Suomen Spanielikerho ry. Rakennukset ovat säilyttäneet perinteisen asunsa ja niitä on kunnostettu punamullan värein. Pihapiiri muodostaa yhtenäisen miljöön metsän keskellä. Jopa ikkunan alla kasvaa perinteinen metsäruusu (2003).

arviointi:

MRKY2015: R,H

lähteet:

Mahosenaho, Taimi. Matka kylämaisemaan. Internetsivut; <http://www.opaste.net/siikajokilaakso>

Dahlbacka Carol, Ahola Kirsi. Kotiseutumme Kestilä-Piippola-Pulkkila-Pyhäntä-Rantsila-Ruukki-Siikajoki 2001-2002. Oy Botnia-Foto Ab, Oy Arkmedia Ab, Vaasa, 2002.

kohteen nimi: **Haarainniemi**
kunta: Pyhäntä
kiinteistötunnus: 630-402-2-16
kylä/k.osa: Kamula
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1809-1863
ajoitusselite: asuinrakennus 1822
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Pihapiiri, jossa on säilynyt vuodelta 1822 periytyvä asuinrakennus ja tallipuoji. Paja ja 1950-luvulla rakennettu sauna ovat Huhmarpuron rantatörmällä. Taloon tulevan kujan varrella on kammiaitta.

historia:

Haarainniemi on ollut aikanaan kruununtila, joka on ostettu itsenäiseksi tilaksi 1907.

Päärakennus on kengitetty 1930-luvulla, jolloin alkuperäisen multapenkin alle on rakennettu rossilattia. Ikkunat on kunnostettu ja julkisivulaudoitus uusittu 2000-luvulla.

Pihapiirin ruoka-aitta ja lampola on purettu.

arviointi:

MRKY2015: R

lähteet:

Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet, Osa 2, Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, Oulu 1993.

Väisänen Ilpo 2000. Kuntoarviokartoitus.

kohteen nimi: **Huoltoasema**
kunta: Pyhäntä
kiinteistötunnus: 630-402-5-98
kylä/k.osa: Kamula
tyyppi: liikenne
ajoitus: 1945-1974
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: 1 tyhjä rakennus (huoltoasema);

kuvaus:

Pikkuruinen maaseudun huoltasema valtatie 28 ja kantatie 88 risteyksen vieressä.

arviointi:

MRKY2015: H

kohteen nimi: **Järvelä**
kunta: Pyhäntä
kiinteistötunnus: 630-403-1-33
kylä/k.osa: Kamula
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1864-1917
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: 1 asuinrakennus; 2 liiteri; 3 puoji;

kuvaus:

Perinteinen pihapiiri Huhmarpuron rannalla. Pihapiirin rakennuksista on säilynyt komea päärakennus, puoji, halkovarasto, savusauna ja kauempana rantapellolla hirsinen varastorakennus. Aitta on siirretty Järvirannan tilalle.

historia:

Vauras Järvelä on lohkottu aikoinaan Kamulan tilasta.

Pihapiirissä on ollut kaksi taloa, joista vanhempi on purettu. Pihapiirissä ollut aitta on siirretty Järvirannan tilalle.

Järvelä on lohkottu 1960-luvulla ja pihapiiri lähipeltoineen on myyty Oulu Osakeyhtiön eläkesäätiölle. Yhtiö istutti metsää lähipelloille.

arviointi:

MRKY2015: R

arviointi:

MRKY2015: R,M

lähteet:

Terttu Piipposen haastattelu 8.5.2015.

kohteen nimi: **Maaralan koulu**
kunta: Pyhäntä
kiinteistötunnus: 630-405-11-6
kylä/k.osa: Kamula
tyyppi: opetus ja koulutus
ajoitus: 1918-1944
ajoitusselite: 1928
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: 1 kylätalo (koulu); 2 varasto (piharakennus);

kuvaus:

1920-luvun klassisismia edustavat koulu ja piharakennus, jotka ovat säilyneet hyvin alkuperäisessä asussaan. Koulun pihapiiri on näkyvällä paikalla Kiuruvedelle johtavan maantien varrella.

historia:

Maaralan koulu edustaa 1920-luvun klassisismia ja on rakennettu vuonna 1928. Rakennukset ovat säilyneet tyyliinisesti hyvin alkuperäisessä asussaan. Myös rakennustekninen kunto on ulkopuolisen tarkastelun perusteella kohtuullisen hyvä (Ilpo Väisänen, kuntoarviokartoitus 2000).

Rakennukset on kunnostettu kylälaisten yhteiskäyttöön.

arviointi:

MRKY2015: R,M,T,I

lähteet:

Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet.2.Lakeus, Siikalatva, Raahen seutukunta. Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, julkaisu A:116, Oulu, 1993.

Mahosenaho, Taimi. Matka kylämaisemaan. Internetsivut; <http://www.opaste.net/siikajokilaakso>

kohteen nimi: **Malmi**
 kunta: Pyhäntä
 kiinteistötunnus: 630-402-5-406
 kylä/k.osa: Kamula
 tyyppi: maa- ja metsätalous
 ajoitus: 1722-1808
 ajoitusselite: päärakennus 1700-luvulta, vilja-aitta ja puoji 1768
 arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Laajan peltoaukean reunalla sijaitseva talonpoikainen pihapiiri, jossa on 1700-luvulta periytyvä kestikievarinakin toiminut asuinrakennus sekä vilja-aitta ja puoji vuodelta 1768. Talo sijaitsee entisen järvimalmin nostopaikan lähellä.

historia:

Toiminut kestikievarina. Malmin tila sijaitsee entisen järvimalmin nostopaikan lähellä, josta myös Malmitori ja Malmitie ovat saaneet nimensä. Pyhännänjärvestä nostettiin malmia 1899 alusta muutaman vuoden ajan ja kuljetettiin Vieremällä sijainneeseen Salahmin ruukkiin. Järven pohjasta malmia nostettiin talvisin jään päältä ja kesäisin tukkilautoilta. Malmi nostettiin Kirkkoniemen varastointialueelle, josta se kuljetettiin hevosilla Salahmiin.

1700-luvulla rakennetun asuinrakennuksen ikkunat on uusittu 1946 ja tiilinen laajennusosa on vuodelta 1979.

arviointi:

MRKY2015: R,H

lähteet:

Mahosenaho, Taimi.

Vilmusenaho Risto 1984. Siikajokilaakson historia II.

Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet.2.Lakeus, Siikalatva, Raahen seutukunta. Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, julkaisu A:116, Oulu, 1993.

kohteen nimi: **Museoalue**

kunta: Pyhäntä

kiinteistötunnus: 630-402-5-443

kylä/k.osa: Kamula

tyyppi: kulttuuri

ajotus: 1722-1808

ajoitusselite: vanhimmat rakennukset 1700-luvulta

arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: 1 museo (asuinrakennus); 2 museo (savusauna); 3 museo (paja); 4 museo (tuulimylly); 5 päärakennus / museo (lainajyvämakasiini); 6 museo (pieni kammiaitta); 7 museo (ruoka-aitta);

kuvaus:

Kirkonkylän kupeessa, Pyhännänjärven rannalla, Särenlahden poukamassa on perinteikäs kotiseutumuseo. Museon arvokas ja monipuolinen esineistö on sijoitettu pitäjän eri puolilta siirrettyihin tyypillisiin paikkakuntalaisiin rakennuksiin.

Alueelle on siirretty mm. 1930-luvun asuinrakennus, savusauna, paja, tuulimylly Viitamäeltä (1767), lainajyvästön makasiini Leiviskästä, pieni kammiaitta Kamulankylän Peltolasta (1765), ruoka-aitta (1757) sekä vanha höyrymoottori ym. esineistöä.

historia:

Kirkon kupeessa Pyhännänjärven rannalla, Särenlahden poukamassa on perinteikäs kotiseutumuseo, johon on koottu arvokas ja monipuolinen esineistö kertomaan pitäjän historiasta. Esineistö on sijoitettu pitäjän eri puolilta siirrettyihin tyypillisiin paikkakuntalaisiin rakennuksiin.

Alueelle on siirretty mm. 1930-luvun asuinrakennus, savusauna, paja, tuulimylly Viitamäeltä (1767), lainajyvästön makasiini, pieni kammiaitta Kamulankylän Peltolasta (1765), ruoka-aitta (1757) sekä vanha höyrymoottori ym. esineistöä.

Lainajyvämakasiini siirretty paikoilleen Leiviskästä. Rakennuksen pystyttivät museoalueelle Tauno Hynynen ja Reeti Moisala. Kammiaitta toiminut suola- ja kala-aittana Kamulankylässä Ville Kamulalla. Ruoka-aitta siirretty kirkonkylältä.

Lainajyvämakasiinin ulkomitat 8,5*8,75m. 20 hirsikertaa räystäääseen. Korkeus 4,4m. Kammiaitan ulkomitat 3,92*3,92, korkeus 2,34.

arviointi:

MRKY2015: R

lähteet:

Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet. 2. Lakeus, Siikalatva, Raahen seutukunta. Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, julkaisu A:116, Oulu, 1993.

Mahosenaho, Taimi. Matka kylämaisemaan. Internetsivut; <http://www.opaste.net/siikajokilaakso>
<http://www.kirjastovirma.net/pyhanta/kotiseutumuseo>

suullisia tietoja antaneet:

Vilho Partanen v.1987

kohteen nimi: **Perioja**
kunta: Pyhäntä
kiinteistötunnus: 630-402-40-1
kylä/k.osa: Kamula
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1864-1917
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: 1 Asuinrakennus; 2 Puoji; 3 Talousrakennus;

kuvaus:

Kaunis perinteinen maaseudun pihapiiri peltoaukealla näkyvällä paikalla Periojantien tuntumassa. Pihapiirissä on asuinrakennus, josta on purettu osa pois, puoji sekä talousrakennus, jossa on sauna. Periojantien varressa on vanha raita.

historia:

Viereinen Jussilan tila on lohkottu Periojasta.

arviointi:

MRKY2015: R,M

kohteen nimi: **Pyhännän kirkko**
kunta: Pyhäntä
kiinteistötunnus: 630-402-5-452
kylä/k.osa: Kamula
tyyppi: uskonnon harjoittaminen
ajoitus: 1864-1917
ajoitusselite: 1909
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Pyhännän tornillinen pitkäkirkko edustaa harvinaista kalevalaisen kansallisromanttista jugendia. Kirkkoon ei kuulu erillistä tapulialueita, vaan kellot ovat sisäänkäynnin yläpuolella olevassa kellotornissa.

Kirkko on rakennettu 1907–1909 ja sen on suunnitellut arkkitehti W.A. Tötterström. Rakennusmestarina toimi Jaakko Jäväjä. Kuopion piispa Koskimies vihki rakennuksen 1908 "Kristillisen veljeyden kirkoksi".

historia:

Senaatin päätöksellä määrättiin 1899, että Piippolan emäseurakunta tuli jakaa Pulkkilan, Piippolan ja Pyhännän seurakunniksi. Erikseen päätettiin senaatissa 1900, että Pyhännän kirkko saatiin rakentaa puusta. Ahokylä, Kamulankylä, Tavastenkä, Viitamäki ja osa Lamunkylästä kuuluivat Pyhäntään, joka itsenäistyi 1909.

Pyhännän oman seurakunnan synnyn tärkeä tukihenkilö oli Piippolan kirkkoherra Niilo Karlsberg, joka asettui tukemaan Pyhännän seurakunnan perustamista. Kirkon ja hautausmaan paikkaa varten saatiin kolmen hehtaarin maa-ala Matti Heiskalan omistamasta Pyhäntö-nimisestä tilasta. Syksyllä 1904 vihittiin Pyhännän hautausmaa. Vuonna 1905 saatiin senaatin lupaus kerätä varoja syntyvälle, köyhälle seurakunnalle. Suomen kirkkoissa koottiin 1906 kolehti Pyhännän seurakunnan perustamisen hyväksi.

Tulevan kirkon piirustukset laati virkatyönään Wilhelm Amatius Tötterström. Hän toimi Oulun lääninarkkitehtina vv. 1894 - 1902. Pyhännän kirkon piirustukset hän on signeerannut Oulussa joulukuussa 1902. Senaatin talousosasto on hyväksynyt piirustukset heinäkuussa 1903, jolloin Tötterström oli jo siirtynyt Mikkelin lääninarkkitehdiksi. Hämeen lääninarkkitehtina hän toimi vv. 1907 - 14.

W. A. Tötterströmilta on vain kaksi tiedossa olevaa suunnitelmaa Pohjois- Suomessa. Pyhännän kirkon ohella hänen suunnittelemansa on Oulun Aleksanterinkadun varrella sijaitseva entinen voimistelusalitalo, nykyinen Oulun yliopiston arkkitehtuurin osaston kirjasto vuodelta 1895. Mikkelin toimialalta tunnetaan kaksi julkisen rakennuksen suunnitelmaa, Savonlinnan lyseo 1888-90 ja Mikkelin palokunnantalo 1890-luvulta. Tötterström ei ilmeisesti ole suunnitellut Pyhännän lisäksi muita kirkkoja.

Pyhäntäläiset rakensivat kirkkonsa kauniille, avoimelle paikalle Pyhännänjärven rantaan. Rakennuspuita saatiin lahjoituksena kruunun mailta, Tavastengän Törmälänperän Palokankaan takaa 2130 tukkia. Kustannusarvion rakennuksesta laati vt. lääninarkkitehti Karl Sandelin, jonka toukokuussa 1905 tekemän arvion loppusumma oli 27 000 markkaa. Valtiokonttorilta otettiin seurakunnalle rakennuslainaa 20 000 markkaa vuonna 1907. Rakennusmestarina toimi Jaakko Jäväjä Haapajärveltä. Seurakunnan rakennustoimikuntaa johti Samuel Eskola, jolla oli merkittävä rooli Pyhännän seurakunnan ja kunnan perustamisessa.

Kirkon perusmuoto on pitkäkirkon perinnettä mukaileva. Erillistä kellotapulialuetta ei ole, vaan kellot on sijoitettu sisäänkäyntipäädystä kohoavaan torniin. Kirkon suuntaus on poikkeuksellinen: alttari on länsipäädysssä. Kirkon hahmossa on piirteitä suomalaisesta kirkonrakentamisen perinteestä. Laajat, paanuin katetut katonlappeet tuovat mieleen paitsi seudun 1600-luvun puiset pitkäkirkot, myös keskiaikaiset kivikirkot, joskin kirkkosali on täällä valaistu pääosin sivuseinäikkunoiden avulla. Rakennusrungon ulkopuolelle ulottuvat kantavat puurakenteet muistuttavat ruotsalaisten kellotapuleiden tyypiratkaisua.

Puuleikkaukset sisätilan rakenteissa viittaavat vuosisadan vaihteen nikkarityyliin, mutta kokonaisuutena

rakennusta voidaan pitää tyyliltään kansallisromanttisena. Puurakennuksena kirkko on tässä suhteessa maassamme harvinaista lajia. Lähiseudulla kansallisromanttisia puukirkkoja on vain yksi: Oulun lääninarkkitehtina vv. 1903-08 toimineen Victor Sucksdorffin vuonna 1905 suunnittelema Oulujoen kirkko , joka vihittiin käyttöön samana vuonna kuin Pyhännän kirkko, 1908. Pyhännän kirkkoa muistuttaa osin myös Vieremän puutyylinen , Ilmari Launiksen 1918 suunnittelema kirkko.

Kirkon piirustuksissa ja työselvityksessä, jonka ovat allekirjoittaneet rakennustoimikunnan jäsenet ja rakennusmestari yhdessä, kirkon rakennustekniikka on määritelty pääpiirteissään seuraavasti: Kirkko rakennetaan 15 cm paksuisista , veistetyistä hirsistä , joiden tilkkeeksi on asennettu sammalet. Kivijalka tehdään kiilatuista kivistä , paanukate 50 cm pituisista ja alapäästä 2 cm paksuista (kimpi)paanuiista, joiden alle tuli asentaa tuohet. Kirkkosalin lattia tuli tehdä 63 mm vahvuisista pontatuista lankuista, paneloinnit 25 mm paksuisista, oksattomista ponttilaudoista. Penkit piti tehdä "niinkuin Piippolan kirkossa, eräin detaljimuutoksin. Kittiruutuiset ikkunat olivat yksinkertaiset, vaikka kirkkoon jo alun pitäen tuli myös kaminat kulmauksiin ja sakaristoon. Sisävärit olivat vaaleita ja vihreän eri sävyjä . Ulkoseiniin tuli öljymaali kolmeen kertaan "punankeltaisella" öljyväriä, kattoon tervaus. Kirkon tuli olla valmis vuoden 1907 loppuun, "mutta ovat ne osat sisä- ja ulkolaudoituksessa , joita rakennuksen laskeutumisen vuoksi ei sovi heti panna, pantavat kesällä 1909 niin että kirkko on täysinvalmiina maalaustenkin puolesta 1.11.1909."

arviointi:

MRKY2015: R,H,M,S,I

lähteet:

Pihkala Antti 2000. Pyhännän kirkko - Rakennushistoria.

kohteen nimi: **Korpelainen**
kunta: Pyhäntä
kiinteistötunnus: 630-403-23-1
kylä/k.osa: Lamu
tyyppi: vapaa-aika ja matkailu
ajoitus: 1945-1974
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Kirjailija Pentti Haanpään 1950 huvilakseen hankkima asutustila, josta muodostui hänen luomistyönsä tukikohta ja innoittaja.

historia:

Korpelainen oli 1940-50-luvun vaihteessa Iso-Lamujärven rannalle rakennettu asutustila, jonka Pentti Haanpää osti kesäpaikakseen 1950. Tontilla on vinttikaivo, saunamökki pienine kammareineen, hirsinen mökki, jossa on kaksi kamaria ja pieni tupa.

Korpelainen oli kirjailija Haanpään luomistyön tukikohta ja innoittaja. "Metsän korpien keskellä kohosi korkea hiekkainen mäki. Hirsipetäjät peittivät sen kamaran helmuksesta laelle saakka, monenmuotoiset petäjät, ryhmyrunkoiset ja vahvat sekä leinit sirot ja pitkät kuin pilarit. Rytöjä oli kaatunut sokin sokin ja isompien puiden alla oli tiheää näreikköä. Oli kuin korpi olisi kohissut siinä maailman ajan." (Pentti Haanpää: Mäki autiolla mustassa yössä.)

Haanpää hukkui mökkijärveensä 30.9.1955. Pentti ja Aili Haanpään hauta on Piippolan kirkkomaalla Ruunaharjussa. Korpelaisessa ovat Pentti Haanpään itse itselleen ja Aili-vaimolleen hakemat hautakivet. Haanpää kuljetti kivet Selkäsaaresta veneellä Korpelaiseen. Sammaloituneet kivet löytyvät nojaamasta toisiinsa Korpelaisesta, saunamökin takaa, pienen peltoläimäreiden reunasta.

Pyhännän kunta ja Pohjois-Pohjanmaan Ympäristökeskus kunnostivat paikan 1997. Korpelaista hallinnoi Korpelainen-säätiö.

arviointi:

MRKY2015: H

lähteet:

Mahosenaho, Taimi. Matka kylämaisemaan. <http://www.opaste.net/siikajokilaakso>

Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet.2.Lakeus, Siikalatva, Raahen seutukunta. Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, julkaisu A:116, Oulu, 1993.

"Milla ja Virpi Marjomaa opastavat Korpelaisessa kävijöitä". Siikajokilaakso. 18.7.2002

"Haanpään hautakivet ovat persoonallisen miehen muistomerkki." Siikajokilaakso. 15.6.2002

kohteen nimi: **Lamujoen koulu**
kunta: Pyhäntä
kiinteistötunnus: 630-403-20-1
kylä/k.osa: Lamu
tyyppi: opetus ja koulutus
ajoitus: 1945-1974
ajoitusselite: 1951
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Pieni 1952 valmistunut kyläkoulu ja talousrakennus Lamujoen varrella.

historia:

Koulutyö kylällä alkoi 1946 ja oma koulurakennus valmistui 1952. Koulutyö lakkasi 2001.

Talon omistaa Lamujoki-Ojakylän kyläyhdistys ja se tunnetaan nimellä Kylätalo Jokihelmi.

arviointi:

MRKY2015: R,I

kohteen nimi: **Salmijärven tukkikämpä**

kunta: Pyhäntä

kiinteistötunnus: Itämaen yhteismetsä

kylä/k.osa: Tavastkenkä

tyyppi: maa- ja metsätalous

ajoitus: 1945-1974

ajoitusselite: 1957

arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kohteen sisältämät rakennukset: 1 virkistyskämpä (tukkikämpä);

kuvaus:

Erämaassa vanhan tien vierellä kapealla harjanteella sijaitseva, Itämaen Yhteismetsän vuonna 1957 rakennuttama kämpä. Savottaperinnettä edustavassa kämpässä on nk. "terävä pää", emännänhuone, keittiö, hevosmiesten huone ja tukkimiesten huone.

historia:

Salmijärven metsäkämpä on alunperin rakennettu savottakämpäksi ja sen jälkeen se on toiminut virkistys- ja metsästyskämpänä.

Itämaen Yhteismetsä rakensi kämpän sen jälkeen, kun valtio oli vienyt oman savottakämpänsä pois. Rakennus oli hirsipintainen, pärekattoinen ja siinä oli täytepohja. Nykyiset ikkunat ja ovet ovat alkuperäiset. Rakennuksessa on nk."terävä pää", jossa on pari pientä johtajien kamaria, hevosmiesten huone ja tukkimiesten huone.

Kamareissa oli peltikuoriset uunit, keittiössä muurattu huone, miehistösaleissa kaksi isoa kaminaa ja kolmessa pienessä kamarissa oli pienemmät kaminat. Keittiön alkuperäisen uunin muuraria ei tiedetä, mutta 1994 uunin muurasivat Pyhännän Lions Club ja Partiolaiset. 1985 rakennukseen laitettiin huopakate ja se maalattiin 1987. Keittiön uunin muurauksen yhteydessä lattia uusittiin 1994 ja "terävän pää" pikkukamareiden laipiot laudoitettiin 1997.

Salmijärven kämpän vieressä oli hevostalli. Talli siirrettiin pois vuonna 1970 ja kämpän savusaunarakennus purettiin vuonna 1995.

arviointi:

MRKY2015: R

lähteet:

Junnonaho Sari 2015. Kämpältä löytyi kirje vuodelta 2015. Siikajokilaakso 2.6.2015.

Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet.2.Lakeus, Siikalatva, Raahen seutukunta. Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, julkaisu A:116, Oulu, 1993.

suullisia tietoja antanut Olavi Paldanius

kohteen nimi: **Konola**
kunta: Pyhäntä
kiinteistötunnus: 630-405-6-15
kylä/k.osa: Viitamäki
tyyppi: maa- ja metsätalous
ajoitus: 1809-1863
ajoitusselite: asuinrakennus siirretty nykyiselle paikalle 1820
arvottaminen: maakunnallisesti arvokas

kuvaus:

Harmaiden hirsirakennusten muodostama pihapiiri mäellä maisemallisesti näkyvällä paikalla. Pihalta avautuu näkymä ympäröivään viljelysmaisemaan.

Rakennukset ja niiden rajaama tiivis pihapiiri ovat edustaneet tyypillistä talonpoikaista rakennusperinnettä. Pihapiirissä on 1700-luvun lopulla rakennettu, nykyiselle paikalleen 1820-luvulla siirretty asuinrakennus, jossa on ollut savupirtti, sekä sikala. Navetta on purettu 2000-luvulla. Puojitalli ja luhtiaitta ja lato ovat tuhoutumassa katottomina. Pihapiirin ulkopuolella on vilja-aitta ja saunarakennus.

arviointi:

MRKY2015: Ht, M

lähteet:

Pohjois-Pohjanmaan kulttuurihistoriallisesti merkittävät kohteet, Osa 2, Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto, Oulu 1993.

Siikajokilaakso EU-kuntoon-inventointi. OY, arkkitehtuurin osasto, arkkitehtuurin historian laboratorio / Kaisa Mäkinie, Kari Kanninen